

Odpoledne se na ulici tvořily hloučky místních, kteří se zděšenými tvářemi o čemsi debatovali. Slečna Jenkynsová nějakou dobu uvažovala, co by to mohlo být, a pak podnikla ponižující krok a vyslala Jenny, ať zjistí, co se děje.

Jenny se vrátila bledá hrůzou. „Ach, madam! Kapitán Brown je mrtev! Zabila ho ta příšerná, krutá železnice!“

A dala se do pláče. Stejně jako mnozí další, také ona poznala kapitánovu vlídnost.

„Cože?! Jak se to stalo?! Panebože! Jenny, neztrácejte čas pláčem a raději nám povězte něco bližšího!“ Slečna Matty okamžitě vyrazila na ulici a dopadla muže, který příhodu vyprávěl.

„Pojďte – pojd'te honem k mé sestře, slečně Jenkynsové, dceři pastora! Ach, člověče! Povězte, že to není pravda!“ vykřikovala a vlekla vyděšeného povozníka, který si uhlazoval vlasy, do salonu. Tam se postavil v mokrých botách na nový koberec, čehož si v tu chvíli nikdo ani nevšiml.

„Prosím, prosím, madam, je to pravda. Sám jsem to viděl!“ Při nepříjemné vzpomínce se zachvěl. „Kapitán čekal na vlak. Četl nějakou knihu a byl do ní zabraný. Vtom jakési děvčátko chtělo k matce, vysmeklo se sestře a batolilo se přes koleje. Najednou se ozval vlak, kapitán vzhlédl a uviděl dítě. Vrhł se k němu, popadl je, ale uklouzl po kolejích a vlak ho vmžiku přejel. Ach, bože! Madam, je to naprostá pravda, už s tou zprávou šli za jeho dcerami. Dítě je v pořádku, má jen modřinu na rameni, jak jím kapitán mrštil k matce. Chudák kapitán by tomu byl rád, nemyslíte, madam? Bůh mu žehnej!“ Statný, obhroublý muž svažtil obličej a odvrátil se, aby skryl slzy. Otočila jsem se ke slečně Jenkynsové. Vypadala, že je jí velmi zle a každou chvíli omdlí. Ukázala na okno, abych jej otevřela.

Velmi brzy poté – ještě za mé dlouhé návštěvy u slečny Matyldy – jsem měla možnost pana Holbrooka poznat; byla jsem při tom, když se po nějakých třiceti letech odloučení sešel se svou bývalou láskou. Právě jsem v obchodě pomáhala rozhodnout, zda se některé z nově zaslané kolekce barevných hedvábí hodí k nastavení šedočerného delénu, když vešel statný starší muž, podobný donu Quijotovi, a chtěl si koupit vlněné rukavice. Dotyčného (byl poněkud nápadný) jsem nikdy předtím neviděla a pozorně jsem ho sledovala, zatímco slečna Matty naslouchala prodavači. Neznámý měl na sobě modrý kabát s mosaznými knoflíky, světlehnědé pumpky a kamaše, a bubnoval prsty o pult, dokud se nedočkal pozornosti. Když se ho mladý příručí zeptal „Čím vám dnes posloužíme, pane?“ a on odpovídal, všimla jsem si, jak sebou slečna Matty šklubla a pak, když oznámila druhému prodavači, co vybrala, se musela v náhlém záchvatu slabosti posadit. V okamžiku jsem si uvědomila, koho mám před sebou.

„Slečna Jenkynsová si přeje jemné černé hedvábí, po dvou šilincích a dvou pencích za yard.“ Pan Holbrook zaslechl její jméno a dvěma kroky byl u nás.

„Matty – slečno Matyldo – slečno Matyldo Jenkynsová! Panebože! Nepoznal bych vás! Jak se vám daří?“ Ze způsobu, jakým jí potřásl rukou, bylo zřejmé, že k ní chová vřelou náklonnost. A stále si pro sebe opakoval: „Vůbec bych vás nepoznal!“, a to tolikrát, že veškerá romantika, která mi v případě těch dvou přišla na mysl, vzala zaslé.

Starý pán se od nás už neodloučil, mávl na prodavače a se slovy „Až jindy, sire! Až jindy!“ s námi kráčel domů. S radostí musím říci, že také slečna Matylda opustila chod celá popletená a nekoupila si ani zelené, ani červené hedvábí. Pan Holbrook byl zjevně upřímně nadšen setkáním s dávnou láskou a dával to hlasitě najevo; letmo se zmínil také o změnách; dokonce prohlásil o slečně Jenkynsové: „Vaše ubohá sestra! Tak, tak! Všichni máme své chyby!“; a rozloučil se s námi v naději, že slečnu Matty zase brzy uvidí.

Ta pak šla rovnou do svého pokoje a vrátila se, až když byla čas na čaj. Zdála se mi uplakaná.

„A kde byl Petr?“ zeptala jsem se.

„Odjel do Liverpoolu. A pak byla válka. V ústí řeky Mersey kotvily královské lodě a námořnictvo bylo jen rádo, že se jim sám přihlásil takový urostlý mladík (měřil tehdy pět stop a devět palců). Kapitán napsal mému otci a Petr matce. Počkejte! Ty dopisy by tu někde měly být!“

Rozžehly jsme svíčku a vyhledaly také kapitánův a Petřův dopis. Navíc jsme objevily i krátké psaní s prosbou od paní Jenkynsové Petrovi, zasláný na adresu jeho někdejšího kamaráda ze školy, kam předpokládala, že se Petr mohl uchýlit. Dopis se vrátil neotevřený; a tak také zůstal, bezděky založený mezi ostatními listy z té doby. Zněl následovně:

„Můj milý Petře, nepochybuji, že kdybys věděl, jak budeme sklíčení, neodešel bys. Jsi až příliš dobrý. Tvůj otec sedí a vzdychá, až mě z toho bolí srdce. Žal ho úplně přemohl; udělal však jen to, co považoval za správné. Možná byl příliš přísný a já ne dost laskavá; ale Bůh ví, jak tě milujeme, můj drahý chlapče. Vrať se a učíš nás šťastnými, vždyť Tě tolik zbožňujeme. Já vím, že se vrátíš.“

Jenomže Petr se nevrátil. Toho jarního dne její matka viděla naposledy. Pisatelka posledního dopisu – jediná, která znala jeho obsah – byla dávno po smrti; a já, cizí člověk, jenž v době, kdy se události seběhly, ani nebyl na světě, jsem jako jediná list otevřela.

Kapitán je ve svém sdělení vybízel, aby v případě, že chtějí syna vidět, neprodleně přijeli do Liverpoolu; jeho dopis se však jakýmsi zvláštním řízením osudu zdržel.

Slečna Matty pokračovala: „V té době se v Cranfordu právě konaly dostihy a poštovní koně byly vysláni, aby závodili, ale má matka s otcem vyrazili naším lehkým kočárem a – ach, Bože! – přijeli pozdě! Lod' už byla pryč! A teď přečtěte, co napsal Petr matce.“

Dopis překypoval láskou a žalem, ale i pýchou na novou profesi a hořkostí nad tím, že byl v očích obyvatel Cranfordu zostuzen; končil však naléhavou prosbou, aby přijela a setkali se, ještě než on opustí Mersey: „Matko, zřejmě se vydáme do boje. Doufám, že ano a že to těm Francouzům nandáme! Ale do té doby Tě ještě musím vidět.“

„A ona přijela příliš pozdě!“ zvolala slečna Matty. „Pozdě!“

Seděli jsme mlčky a přemítaly nad plným významem těch smutných slov.

Zpočátku jsme všechny seděly jako myšky. Přemýšlely jsme, o čem se bavít, aby téma bylo dostatečně na úrovni a milostpaní zajímalo. Podražil cukr, což byla v době blížící se zavařovací sezóny pro naše duše domácích hospodyněk veledůležitá zpráva a stala by se přirozeným námětem hovoru, ovšem ne v přítomnosti lady Glenmireové. Nebyly jsme si však jisté, zda šlechta jí zavařeniny, a tím méně, zda ví, jak se připravují. Nakonec k lady Glenmireové, která si zjevně stejně jako my nevěděla rady, jak prolomit ticho, promluvila slečna Poleová, která měla vždy dost odvahy a společenské obratnosti.

„Byla paní hraběnka v poslední době u dvora?“ zeptala se a letmo nás přelétla pohledem, napolo ustrašeně, napolo vítězoslavně, jako by chtěla říci: „Podívejte, jak uvážlivě jsem zvolila téma, které se hodí k postavení dotyčné.“

„V životě jsem tam nevkročila!“ prohlásila lady Glenmireová se zřetelným skotským přízvukem, nicméně velmi vlídným hlasem. A pak, jako kdyby předtím byla příliš neomalená, dodala: „Do Londýna jsme jezdili zřídka – během našeho manželství jsme tam byli jen dvakrát; a než jsem se vdala, otec měl až příliš početnou rodinu,“ (všem se nám určitě vybavilo, že je pátou dcerou pana Campbella) „než aby nás bral třeba jen do Edinburghu. Nenavštívily jste snad někdy Edinburgh?“ prohodila a její obličej se rozjasnil v naději na společný zájem.

V Edinburghu žádná z nás nebyla, ale slečna Poleová měla strýce, který tam kdysi přespál, což bylo potěšující.

Paní Jamiesonová se mezitím plně zaobírala myšlenkou, proč pan Mulliner nepřinesl čaj; nakonec dala údiv nad tou záležitostí hlasitě najevo.

„Že bych zazvonila, má drahá? To bylo nejlepší, nemyslíte?“ řekla lady Glenmireová pohotově.

„Ne – myslím, že ne – Mulliner nemá rád, když se na něj spěchá.“

Čaj bychom si byly daly rády, protože jsme jedly dříve než paní Jamiesonová. Mám podezření, že pan Mulliner musel nejdříve dočíst St James's Chronicle a pak se teprve obtěžoval kvůli čaji. Jeho paní sebou neklidně šila a opakovala, že nechápe, co ten Mulliner dělá, že nenese čaj. Nakonec zneklidněla i lady Glenmireová, ale v jejím případě šlo o vlídnou netrpělivost. A když získala od švagrové nejisté svolení, aby zazvonila, učinila tak poněkud rázně. Objevil se pan Mulliner a tvářil se důstojně a překvapeně. „Ach!“ zvolala paní Jamiesonová. „Lady Glenmireová zvonila. Zcela jistě kvůli čaji!“

Během několika minut byl čaj na stole. Čínský porcelán byl velmi vzácný, podnos velmi starý, plátky chleba a másla velmi tenké a kostky cukru velmi malé. Cukr byl pro paní Jamiesonovou zjevně oblíbeným předmětem šetření. Pochybuji, že titěrné filigránské kleštičky na cukr podobné nůžkám bylo možno rozevřít tak, aby uchopily poctivou, obhroublou kostku cukru; a když jsem se pokusila nabrat dva drobné kousky najednou, abych nebyla přistižena, jak sahám do dózy opakovaně, kleštičky jeden s pronikavým cinknutím upustily, a to naprosto svévolně a nepřírozeně. Ale ještě předtím jsme zažily lehké zklamání. V malé stříbrné nádobce byla smetana, ve větší mléko. Jakmile vešel pan Mulliner, Carlo začal prosit, což nám naše dobré způsoby zakazovaly, ačkoli jsem si jistá, že jsme byly stejně hladové jako on. Paní Jamiesonová prohlásila, že ji určitě omluvíme, když dá tomu ubohému němému tvoru čaj jako prvnímu. Tudíž mu namíchala nápoj do misky a položila ji na zem, aby čaj vypil, načež nám vykládala, jak inteligentní a vnímavý je její malý společník – věděl, že smetana je lepší, a vytrvale odmítal čaj smíchaný jen s mlékem. Pro nás tedy zbylo jen mléko. V duchu jsme si však říkaly, že jsme stejně inteligentní a vnímavé jako Carlo, a když jsme byly vyzvány, abychom obdivovaly, jak vrtí ocáskem na znamení vděčnosti, že dostal smetanu, která patřila nám, pomyslely jsme si: máš-li škodu, o posměch se nestarej.

Opona se zachvěla, načež se po jedné straně zvedla, po druhé zůstala pevně stažená; znovu byla spuštěna a s novým úsilím rázně neviditelné ruky vyplula nahoru a odhalila našim zrakům okázalého džentlmena v tureckém kostýmu. Muž seděl na malém stolku a upřeně na nás hleděl (řekla bych, že jsem předtím viděla tytéž oči dírou v oponě). Pozoroval nás s klidnou a blahosklonnou důstojností, „jako by byl z jiné planety“, jak kdosi procítěně vyjekl za mými zády.

„To není signor Brunoni,“ pronesla slečna Poleová rozhodně a tak nahlas, že ji určitě slyšel, protože na naši skupinku shlédl přes mohutný vous s němou výčitkou. „Signor Brunoni žádné vousy nemá – ale snad se brzy dostaví,“ konejšila sama sebe a snažila se zachovat trpělivost. Slečna Matty mezitím provedla průzkum přes brýle, vyčistila je a znovu nasadila. Pak se otočila a pronesla ke mně tichým, zarmouceným tónem: „Vidíte, drahoušku, že se turbany nosí!“

Na konverzaci však nebyl čas. Velký Turek, jak ho nazvala slečna Poleová, vstal a představil se jako signor Brunoni.

„Já mu nevěřím!“ prohlásila slečna Poleová vzdorovitě. Znovu na ni pohlédl a ve tváři měl stejně káravý výraz jako předtím. „Nevěřím!“ opakovala naléhavěji. „Signor Brunoni neměl tu nemotornou věc kolem brady, ale vypadal jako hladce oholený křesťan a džentlmen!“

Rázná řeč se neminula účinkem a probudila paní Jamiesonovou. Zmíněná dáma doširoka otevřela oči na znamení, že je zcela ve střehu, čímž jednak přiměla slečnu Poleovou, aby ztichla, jednak pobídla Velkého Turka, aby pokračoval, což provedl, a to velmi lámanou ang-

ličtinou – dokonce natolik, že části vět nedržely pohromadě, což si nakonec sám uvědomil, a tak zanechal řeči a přešel k činům.

A my jsme žasly. Nedokázala jsem si vysvětlit, jak své triky prováděl; vskutku ne, a to ani poté, co slečna Poleová vytáhla papíry a začala číst nahlas – nebo alespoň velmi hlasitým šepotem – jednotlivé „návody“ pro jeho kousky. Jestli jsem kdy viděla zachmuřeného a nasupeného muže, pak to byl Velký Turek, když se mračil na slečnu Poleovou; ovšem, jak řekla, co jiného by člověk očekával od muslima, než pohanský pohled? Jakkoli ale byla slečna Poleová nedůvěřivá a víc se soustředila na své „návody“ a náčrty než na kouzelníkovy výkony, slečna Matty s paní Forresterovou byly naopak mystifikované a zmatené na nejvyšší míru. Paní Jamiesonová si sundala brýle a otírala je, jako by si myslela, že jsou jaksi vadné a že to způsobilo onu eskamotáž; lady Glenmireovou, která v Edinburghu zhlédla mnohé pozoruhodné atrakce, triky velmi zaujaly a vůbec nesouhlasila se slečnou Poleovou, která prohlašovala, že je může provádět kdokoli a nemusí být ani nijak zvlášť zkušený a že by si na ně troufla sama a stačilo by jí, kdyby dvě hodiny studovala encyklopedii a měla ohebný třetí prst.

„Co tomu říkáte, slečno Matty? Co *tomu* říkáte? Lady Glenmireová se vdá – totiž, vezme si, zkrátka – lady Glenmireová – pan Hoggins – lady Glenmireová se bude vdávat za pana Hogginse!“

„Vdávat!“ vyjekly jsme. „Taková šílenost!“

„Vdávat!“ potvrdila slečna Poleová neústupně, jak to ostatně měla v povaze. „Řekla jsem ‚vdávat‘! Slyšely jste dobře. A k tomu dodávám: paní hraběnka ze sebe udělá blázna! Nazvala bych to šíleností, ale ovládala jsem se, zaslechla jsem totiž tu novinu v obchodě. Nechápu, kam se poděl ženský jemnocit! My dvě, slečno Matty, bychom se styděly, kdybychom se dozvěděly, že se o našem sňatku mluví v koloniálu, kde poslouchají prodavači!“

„Třeba,“ začala slečna Matty a povzdechla si jako člověk, který se probírá po ráně, „třeba to není pravda. Možná jí křivdíme.“

„Kdepak!“ stála si na svém slečna Poleová. „Dala jsem si tu práci, abych to ověřila. Šla jsem rovnou za paní Fitz-Adamovou, abych si vypůjčila jistou kuchařskou knihu. A jen tak mimochodem jsem prohodila, že džentlmeni určitě mají potíže s vedením domácnosti. Paní Fitz-Adamová udiveně vzhlédla a řekla, že je o tom přesvědčená, jen neví, jak a kde jsem na to přišla. A pak řekla, že její bratr a lady Glenmireová se konečně dohodli. ‚Dohodli‘! Takové hrozné slovo! Ale paní hraběnka bude muset klesnout k velmi nedostatečným způsobům. Mám důvod věřit, že pan Hoggins každý den večerí chléb se sýrem a pivo!“

„Vdávat!“ opakovala slečna Matty. „To bych si nikdy nepomyslela! Dva lidé, které známe, se budou brát! Dva lidé z našeho okolí!“

„Ano, dokonce z takové blízkosti, že když jsem to uslyšela, okamžitě se mi rozbušilo srdce!“ prohlásila slečna Poleová.

„Člověk neví, kdo přijde na řadu příště. Ubohá lady Glenmireová se tu v Cranfordu zřejmě cítí v bezpečí,“ pronesla slečna Matty s náznakem lítosti v hlase.

Marta se začínala znovu stavět na nohy a já už měla stanovený další, nepřiliš vzdálený termín návštěvy. A pak, jednoho odpoledne, právě jsem se slečnou Matty seděla v obchodě – pamatuji si, že bylo chladněji, než jak v květnu obvykle bývá, a topili jsme v krbu a všechny dveře byly zavřené –, kolem výlohy pomalu prošel jakýsi džentlmen a zastavil se u dveří, jako by hledal pečlivě skrytou jmenovku. Odložil brýle a chvíli pátral, než cedulku objevil. Pak vešel. V tu chvíli mi blesklo hlavou, že je to samotný Aga! Měl na sobě oblečení zvláštního cizokrajného střihu a na tmavém, snědém obličejí bylo patrné, že je trvale vystavován slunci.

Pleť podivně kontrastovala s hustými sněhobílými vlasy, oči měl temné a pronikavé, a když si se zájmem prohlížel nějaký předmět, nezvykle je zúžil a svraštil tváře, až se objevily nespočetné vrásky. Když vstoupil, podíval se takhle na slečnu Matty. Nejprve zavádil očima o mě, ale pak se obrátil a nezvyklým pátravým pohledem, který jsem popsala, spočinul na slečně Matty. Trochu znejistěla, ale ne víc než jindy, když do krámku vešel nějaký muž. Pomyšlela si, že dotyčný má zřejmě bankovku nebo alespoň zlatou minci, kterou mu bude muset rozměnit, což byl úkon, který nesnášela. Příchozí však stál naproti ní, nic neříkal a jen ji upřeně pozoroval, zatímco bubnovala prsty na stůl, přesně jako to dělávala slečna Debora Jenkynsová. Právě se ho chtěla zeptat, co si přeje (jak mi později řekla), když se prudce obrátil ke mně: „Vy jste Mary Smithová?“

„Ano...“ hlesla jsem.

Veškeré pochybnosti byly vmžiku tytam. Stála jsem a uvažovala, co muž řekne nebo udělá v příští chvíli. Stejně tak jsem si nebyla jistá, jak se slečna Matty vyrovná s radostným překvapením z toho, co jí dotyčný oznámí. Očividně byl na rozpacích, jak se představit, protože se nakonec rozhlédl a pátral, co by si koupil, aby získal čas. Čirou náhodou padl jeho pohled na mandlové bonbony a troufale požádal o libru „tady těch věcí“.

Pochybuji, že slečna Matty měla v obchodě celou libru, a kromě neobvyklého objemu objednávky byla rozrušená pomyšlením, jaké trávicí potíže by mohly bonbony v tak velkém množství způsobit. Vzhlédla, aby vyjádřila protest. Jakési mírné uvolnění ve výrazu jeho tváře ji však zasáhlo rovnou do srdce. „Nejste vy – ach, sire! Nejste vy Petr?“ a roztřásla se od hlavy k patě.

Bez váhání obešel stůl a vzal ji do náruče. Vzlykala, aniž by jí tekly slzy, jako když pláčou staří lidé. Přinesla jsem jí sklenku vína, protože tak zbledla, až nás to oba vyděsilo. Petr nepřestával mluvit. „Přišel jsem moc zhurta, vid', Matty – moc zhurta, já vím.“ Navrhla jsem, aby šla ihned nahoru do salonu a lehla si na pohovku. Toužebně pohlédla na svého bratra a pevně ho držela za ruku, i když se o ni pokoušely mdloby; když ji však ujistil, že od ní neodejde, dovolila mu, aby ji odvedl nahoru.